ג א מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ט:

א] ונדבה מי שרי לשנויי בה/ לימא מתני' דלא כר' שמעון ב) *) דתניא ר' שמעון אומר כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לבעלים לשם חובה שאין המנחות דומות לזבחים א) שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליה לשום מחבת, חריבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה לשום חריבה ג) אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לכולן ד) וזריקה אחת לכולן וקבלה אחת לכולן. הניחא לרב אשי דאמר כאן בקומץ מחבת לשום מרחשת כאן בקומץ מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת, מתניתין מנחה לשום מנחה היא אלא לרבה ורבא מאי איכא למימר, וכי תימא כדקא משני רבה כאן בשינוי קדש כאן בשינוי בעלים הא מתניתין שינוי קדש הוא דקתני כיצד לשמן ושלא לשמן לשום מנחת חוטא ולשום מנחת נדבה ואי נמי כדקא משני רבא כאן בקומץ מנחה לשום מנחה כאן בקומץ מנחה לשום זבח הא מתניתין מנחה לשום מנחה היא דקתני שלא לשמן ולשמן לשום מנחת נדבה לשום מנחת חוטא אלא לרבה ורבא מחוורתא מתני' דלא כר"ש/ ורמי דר"ש אדר"ש *דתניא ר' שמעון אומר קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ה) יש מהן כחטאת ויש מהן כאשם מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה כחטאת, מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה כשירה, ובאשם ומה אשם כשר ו) ואינו מרצה אף מנחת נדבה כשירה ואינה מרצה. אמר רבה לא קשיא כאן בשינוי קדש כאן בשינוי בעלים, אמר ליה אביי מכדי מחשבה [א] דפסלה רחמנא הקישא היא מה לי שינוי קדש מה לי שינוי בעלים: א"ל מעשיה מוכיחין דקאמר ר"ש סברא היא [ב] ור"ש דריש ח) טעמא דקרא: מחשבה *דלא מינכרא פסל רחמנא ט) מחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא *(סי' עולה עולה מלק ומיצה חטאת העוף קדשי קדשים קלים) י) אלא מעתה יא) עולת העוף שמלקה למעלה משום חטאת העוף תרצה מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא דאי חטאת העוף היא למטה הוי עביד לה! אטו חטאת העוף למעלה מי ליתא *והאמר מר יב) מליקה בכל מקום במזבח כשרה עולת העוף שמיצה במה למעלה לשם חטאת העוף תרצה מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא דאי חטאת העוף היא יג) למטה הוה עביד לה [ג] והזאה

אמרי

*) לקמן שם. [זבחים ט:] תוספתא פ"א דמנחות [ג"ב]

ונדבה מי שרי לשנויי בה. והכתיב אם זבח שלמים קרבנו (ויקרא ג) שתהא זביחה לשם שלמים יד]: רבי שמעון אומר כל המנחות כו'. ואפי' מנחת חוטא: שאין המנחות דומות לזבחים. דבזבחים מודינא דלא עלו: מעשיה מוכיחים. שאלו מכוין דמרחשת עמוקה ומעשיה

מסורת הש"ס

רוחשים רכין מחבת צפה ומעשיה קשין בפרק כל המנחות באות מצה טו] (לקמן דף סג.): אבל בזבחים אינו כן. אין להם מעשה מוכיח הילכך מהני בהו שינוי דלא עלו לשם חובה: מנחת חריבה. דמנחת חוטא (ויקרא ה) ומנחת קנאות דכתיב בהו (במדבר ה) לא ישים עליה שמן: בלולה. שאר מנחות *והשתא פליגא מתניתין עליה דר' שמעון בתרתי חדא דמתניתין קתני בכל המנחות דלא עלו ואחדא דקא פסיל הכא דידן מנחת חוטא לגמרי: סניחא לרב אשי. דמתרץ לקמן כי רמינן דר' שמעון דאמר בהוכחא אחריני [ד] (במתניתין) אדרבי שמעון דהכא ומתרץ להא רב אשי הא דאמר ר' שמעון עלו באומר הריני קומץ מחבת לשם מרחשת דכיון דלא אדכר שמה דמנחה אלא שמה דמנא דברי רוח בעלמא נינהו, והא דקאמר ר' שמעון בעלמא דלא עלו כגון טז) דאדכר שמה דמנחה הכא איכא לאוקומה מתני' כר' שמעון [ה] דמתני' דאדכר שמה דמנח' כדמפר' שלא לשמו ולשמו לשם מנחת נדבה לשם מנחת חוטא: אלא לרבה ורבא. דמשני לה בטעמי אחריני כדמפרש לקמן מאי איכא למימר: וכי תימא. מתני' יז) מיתוקמא כר' שמעון כדמשני רבה לקמן [ו] יח) לטעמיה דר' שמעון כאן בשינוי קדש וכאן בשינוי בעלים הא דאמר רבי שמעון עלו בשינוי קדש כגון מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת דמעשיה מוכיחין שהוא מכזב והא דאמר לא עלו בשינוי בעלים כגון שהביאה ראובן וקמצה כהן לשם שמעון דליכא מעשה מוכיח אי דראובן היא אי דשמעון: והא מסניתין בשינוי קדש. מיירי וקתני דלא עלו דקתני כיצד לשמן ושלא לשמן כגון שקמץ מנחת חוטא לשם מנחת חוטא ולשם נדבה: ואי נמי כדמשני רבה. לטעמא דר' שמעון יט) דהא דאמר עלו בקומץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת משום דכתיב "זאת תורת המנחה" (ויקרא ו) תורה אחת לכל המנחות והא דקתני לא עלו בקומץ [ז] מנחה לשם זבח ולקמן פריך כ) בקומץ לשם זבח לתכשר נמי דהא מעשיה מוכיחין עליה קאמר, ומשני לה לקמן (דף ג.) והא דנקט לאקשויי [ח] במתני' מכלל לשמן ה"ה כא) דמלי לאקשויי לשמן ושלא לשמן כדלתקשין לרבה אלא כי סידרא דמתני' נקיט והול: קדש קדשים היא וגו'. במנחה כתיב וקרי לה חטאת ולאשם הא כיצד מנחת חוטא הרי היא כחטאת דקי"ל (זבחים דף ב.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן פסח וחטאת שפסולין לגמרי ובפ"ק זבחים מפרש טעמא [ט] דפסח ולקמן מפרש טעמא (דחטאת): ואינו מרצה. לא עלו לשם חובה דבזבחים ר"ש מודה כדקתני לעיל: אף מנחה כו'. וקשיא דר"ש אדרבי שמעון בין במנחת חוטא ובין במנחת נדבה: כאן בשינוי קדש. כדפרישית לעיל: מכדי מחשבה דפסל רחמנא במנחה הקישא הוא. דאתקיש רחמנא מנחה לזבחים כדכתיב (ויקרא ו) קדש קדשים היא כחטאת וכאשם מה זבחים פסלה בה מחשבה כדכתיב (שם ז) המקריב אותו לא יחשב אף מנחה נמי כן: מה לי שינוי קדש ומה לי שינוי בעלים: מחשבה דלא מינכרא. אם מכזב ואם לאו פסל רחמנא דחשיב לה מחשבה: אבל מחשבה דמינכרא. לכל שהוא מכזב לא הוי מחשבה [י] *) הך "מחשבה" דקדשים הואיל ודיבור בפה הוא כדאמרי' בבבא מציעא (ד' מג.) על כל דבר פשע לחייב על המחשבה כמעשה דהוי לא מוליא בפה מחשבתו כג) למאי נדייב לה: עולה עולה. נעשית למעלה מחוט הסיקרא כד) כדתניא בת"כ ומלק והקטיר ונמצה מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח ומיצוי נמי בהאי קרא כתיב, וחטאת העוף למטה והכי מפרש בשחיטת קדשים בפ' קדשי קדשים (דף סה.): [יא] אי הכי. כיון דמחשבה הגלויה לכל לא פסלה עולת העוף כו': תרצה. תעלה לשם חובה אלמה תנן בשחיטת קדשים בפ' קדשי קדשים (דף סה:) דלא עלתה: מליקה. דחטאת העוף בכל מקום במזבח כשירה בפ' קדשי קדשים (דף סו.) והויא לה מחשבה דלא מינכרא משום הכי תנן דלא עלתה: עולת העוף. הכשירה במיצוי דכתיב (ויקרא א) ונמצה דמו על קיר המזבח וחטאת העוף כה) הזאה תחלה ואח"כ מיצוי דכתיב והזה מדם החטאת וגו' והנשאר בדם ימצה וגו' (שם ה): למטה הוה עבדי לה. כדכתי' (שם) על קיר ומפרש בתורת כהנים זה קיר התחתון: הזאה. אוחז בגוף העוף ומעלה ומוריד בכח והדם ניתז מעצמו מלוי סותם בין אצבעותיו כו) ונצוק הדם והולך למרחוק:

*) נ"א כל

אמרי

שחיטה אחת לכולן. לקמן פריך דחלוקים בשחיטתן דיש בצפון ויש בדרום והא דלא קתני הולכה אחת לכולן משום דאיירי הכא אליבא דרבי שמעון דלא חייש בהולכה בפ"ק דזבחים (דף יד:) משום דהויא עבודה שאפשר לבטלה ורבי שמעון דפליג אהילוך בזבח לא איצטריך לפלוגי בהילוך דמנחות (לקמן דף יב.) אבל תימה קצת אמאי לא פליג בקבלה דמנחות דאיפשר נמי לבטלה לר"ש כדלקמן פרק הקומץ רבה (דף ס.) מאי טעמא דרבי שמעון בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת א"כ לא בעו קבלה: זריקה אחת לכולן. ואע"ג דיש במתנה אחת ויש במתן ארבע פי' בקונטרס כז) דתנן אם ניתנו כולן במתנה אחת כיפר ומיהו קשה כח) האיכא במתן ד' שנתנן לשם ניתנין במתנה אחת לירצו דמעשיהן מוכיחין כשיתן השניים וי"ל דבשעה שנתן הראשונה שלא לשמו עדיין אין מעשיו מוכיחין עד שיתן האחרון ובשניה אין מחשבה פוסלת כדתנן בפ' בית שמאי (זבחים דף לו:) דבמתנה אחת כיפר אבל קשה מחטאת לשם עולה דחטאת למעלה בקרנות ובאצבע ועולה למטה ביסוד ובזריקה מן הכלי ועוד קשה מקבלה דאשם קבלתו אף בשמאל וחטאת בימין ואף לרבי שמעון [יב] בפ"ב דזבחים (דף כד.) ולקמן בפירקין (דף י.) ונראה דהוה מצי כט) להקשות כן לקמן (שם):

מנחת חוטא הרי היא כחטאת. אין זה דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש דאע"ג דחטאת ילפי' למטה משלמים בפ"ק דזבחים (דף ח) מכל מקום הא כתיב ביה היא ל) [יג] בגופיה לעכב אבל קשה הא דיליף מנחת נדבה מאשם דאינו מרצה ואשם גופיה משלמים ילפינן בפ"ק דזבחים (שם) וי"ל דהך דרשא דהכא אסמכתא בעלמא כדמפרש בזבחים דעיקר קרא לכדרבי יהודה בריה דר' חייא [אתי] וילפינן מנחה משלמים בהיקשא דזאת התורה:

מכדי מחשבה דפסל רחמנא לא) הקישא הוא. ואע"ג דהקישא דכחטאת וכאשם לאו עיקר מ"מ איתיה בהיקשא דזאת התורה וכיון דהקישא הוא מה לי שינוי קודש מה לי שינוי בעלים וא"ת מה מקשי אביי לרבה תיקשי ברייתא גופה דמוכחא שום חילוק [יד] מדמפרש טעמא משום דמעשיה מוכיחין וי"ל דיכול ליישב הברייתא כהאי אמורא דלקמן וא"כ קסבר אביי דכיון דשינוי קודש לא פסול משום דמעשיה מוכיחין הוא הדין שינוי בעלים דילפינן משלמים כי ה"ג דמה שלמים לא חלקת לפסול אף מנחה לא תחלוק להכשיר ודכי ה"ג דריש תנא דבי חזקיה בפ' אלו נערות (כתובות דף לה.) גבי מכה אדם ומכה בהמה והך סברא דלא חלק אשכחן בפרק קמא דזבחים (דף ג) גבי שלמים:

עולת העוף שמלקה למעלה. קס"ד אע"ג דכשירה א) כחטאת מכל מקום אין דרך לעשות למעלה שלא יפול האדם לארץ קודם שיבא למטה למעלה:

מילה

א) נ"ל בחטאת

שיטה מקובצת

א] ונדבה מי שרי לשנויי בה. פי' הא כתיב לא יחשב קרי ביה לא יחשב. תר"ח: ורש"י פי' בגמ' א). מהר"ם: ב] דתניא ר"ש אומר כו'. צ"ע ב) רבנן דפליגי עליה דר"ש היינו לתנא דמתני' משנה כל דלית לתנא הא ודרבי יהודה בריה דרבי חייא א"כ וקשיא דכחטאת וכאשם למה לי: ג] אבל בזבחים. דלית בהו היכירא בשחיטה איתא שלא לשמה דשחיטה אחת לכולן ואין מעשיה מוכיחים הילכך לא עלו לבעלים: ד] וקבלה אחת וזריקה אחת לכולן. ואע"פ דאיכא דטעונין ארבע מתנות ואע"ה ליכא היכירא דקי"ל כל הניתנין על מזבח החיצון אם נתן מתנה אחת כיפר הילכך מהני בהו שינוי דלא עלו לשם חובה: ה] כחטאת וכאשם. מנחת חוטא [והיינו יש מהן כחטאת ויש מהן כאשם וכן הוא בזבחים דף יא.]: ו] מה אשם כשר. כדדריש פ"ק דזבחים [דף י:] דכתיב בחטאת אותה דמשמע כל שאר זבחים וכשרות בשלא לשמן: ז] ואינו מרצה. דילפינן לה מהקישא דזאת התורה דאקשיה רחמנא לשלמים דמה שלמים לא עלו אף אשם כן א"נ ממוצא שפתיך תשמור: ח] דר"ש דריש בכל מקום טעמא דקרא: ט] מחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא. וכגון שינוי קודש שאם קמץ מנחת נדבה לשם מנחת חוטא הרי מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו דמנחת חוטא אינה טעונה שמן ולבונה והוא נותן בה שמן ולבונה וה"נ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת ניכרת מחשבתו הילכך לא פסל רחמנא אבל מחשבה דלא מינכרא אם מכזב אם לאו כגון שינוי בעלים שהביא חטאת ראובן לשם שמעון ולא קם לכ"ע אם מכזב הוא פסל רחמנא: י] אלא מעתה. כיון דאמרת דמחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא עולת העוף שמלקה כו' וא"ת תקשי ליה הכי עולת העוף שמלקה לשם חטאת העוף תרצה ומעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא דאי חטאת העוף היא למטה הוה עביד לה ג) לא בעי הבדלה וי"ל דבהבדלה לא מרתתיהו דאינשי פי' אינן מוכיחין [בין] מלק סימן אחד למלק ב' סימנין. תר"ח: יא] עולת העוף שמלקה למעלה וכו'. דעולת העוף למעלה מחוט הסיקרא וחטאת העוף למטה מחוט הסיקרא ע"כ צריך עולה למעלה וא"ר פ"ת חטאת למטה עולה למעלה דכתיב ומלק והקטיר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה וכו'. מהר"ם: יב] מליקה בכל מקום כו'. תימה ד) תקשי ליה חטאת העוף שמלקה למטה לשם עולת העוף תרצה ומעשיה מוכיחין עליה דחטאת העוף היא דאי עולת העוף למעלה הוה עביד ליה והשתא לא שייך לשנויי מליקה בכל מקום במזבח כשירה דהא עולת העוף פסולה למטה וחטאת העוף לבד הוא דקאמר מליקה בכל מקום במזבח כשירה ולמסקנא ניחא הכל אלא רוב זבחים קאמר: ל] ביה הוא בגופיה לעכב: לא] מהקישא הוא [וכן הגירסא בגמרא]:

כשרה וי"ל דלפי המסקנא דקאמר ה"נ לפי שאין המנחות דומה לזבחים קאמר ולא לשופות ניחא: יג] לשמה הוה עביד לה הזאה הוה עביד לה קודם. כדאמר בפרק קדשי קדשים [דף סד] דבחטאת העוף כתיב [והזה מדם על קיר המזבח] והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח קיר שהשירים שלו מתמצין ליסוד ואיזה זה קיר התחתון: יד] לשם שלמים. והו דהוא אמרי' בת"כ עולה לשם עולה אשם לשם אשם ריח לשם ריח כיצד נשחט שלא לשמו אומר לשמה בו: טו] מצה (דף סג.) והוא"ל המעשיה מוכיחין לא מהניא מחשבה זו דהוא דמינכרא ולא קושיא קאמר בקמיצה לשמה דמי: הט"ד והט"ד מנחת חריבה. דמנחת חוטא ומנחת קנאות דכתיב בהו לא ישים עליה שמן הט"ד והט"ד בלולה. שאר מנחות: הט"ד והט"ד אבל בזבחים אינו כן. אין להם מעשה מוכיח. הילכך מתני' בהו שינוי דלא עלו לשם חובה והשתא פליגא כו': טז] ואדכר שמא דמנחה. כגון קומץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת דבמנחות דפסלה בה מחשבה קא מחשב איכא לאוקמא כו': יז] מתניתין נמי מתוקמא: יח] רבה לקמן. ואדר' שמעון: יט] דר"ש לקמן דהוא דאמר: כ] ולקמן פריך. והא תנא מפני שמעשיה מוכיחין קאמר ומנחה לשם זבח נמי לתכשר: כא] דמצי לאקשויי מלשמן ושלא לשמן. וי"ל תו"ח וה"נ ה"מ לאתויי רישא שהביא כבר אלא שכן עדיפא ליה לאתויי מה שלא תביא: כב] מה לי שינוי קודש ומה לי שינוי בעלים. הא אשכחנא נבי זבחים בפ"ק דשחיטת קדשים דפסלה בהו מחשבה בין בשינוי קודש בין בשינוי בעלים דכתיב אם האכל יאכל וגו': כג] לאוי נדייב ליה. עיין תוס' זבחים [ד"ה כל הזבחים] דף ב' ע"א: כד] מחוט הסיקרא. והחוט באמצע המזבח כדתניא: כה] חטאת העוף מזה תחלה ואח"כ ממצה דכתיב: כו] סותם בין אצבעותיו. בית השחיטה תצוק: כז] פי' בקונטרס. דאפ"ה ליכא היכרא דתנן: כח] קשה. גליון דהוא תינח הכא דתנן ניתנין במתנה אחת לשם מתן ארבע דלא מינכר שלא עשה מחשבתו תוכל לומר דאי ניתנין לשם מתן ד' והא שלא נתן אלא מתנה אחת והא בכך הלא כל הניתנין כו' אבל הניתנין מתן ד' לשם מתן אחת ונתן מתן ארבע אמאי לא עלו הלא מעשיו מוכיחין דודאי פסולות דקא עבר על בל תוסיף וי"ל דאמרי' מיד שנתן מתנה אחת איתעברא מחשבתו ומה שנתן מכאן והילך מייא בעלמא קא זריק ועוי"ל דה"מ במתנה ראשונה שהוא מחשב בה אין מעשיה מוכיחין דאמרי' לשלם ניתנין במתנה אחת הוא ואי משום מתנות דבתר הכי כיון שאינן נרצות מפסול המחשבה לא קרינן בה מעשיה מוכיחין כיון דאינן מוכיחין בשעת פיסול המחשבה דהיינו במתנה ראשונה שהוא מעכבת אבל מותר אפי' מחשב בהו לא מידי קא עביד. תר"ח: כט] להקשות כן לקמן.

א) ועי' בגה"י בזבחים דף ג ע"א דפירש נ"כ דנפק"ל מדכתיב לא יחשב ע"ש. ב) לכאורה לא שייך קושיא זו אדברי ר"ש דהכא רק לקמן דף כו ע"א נבמנחה דלא בכלי שרת פסולה ור"מ ופי' תוס' כאן ר"ב מנחת ולעיל ע"ה ר"ב כל. ג) ואף לבית בזבחים ד' סה דס"ל דמבדילין בחטאת העוף מ"מ לכתחלה לא בעי הבדלה וכמש"כ שם. ד) עי' בתוס' לקמן בסמוך דף ג ד"ה חטאת העוף.

הגהות צ"ק [א] הפלה: [ב] ור"ש: [ג] וה"ולא כוה עביד לה אמרי כו': [ד] כמשני: [ה] דמתני' איירי דאדכר: [ו] לאיבעיה הל"ש: [ז] [illegible]: [ח] במתני' כו' לאקשויי מלשמן כו': [ט] דפסח וחטאת ולקמן מפרש טעמא: [י] וכך: [יא] והדין לי הכי כל"ל והד"א: [יב] [illegible]: [יג] בגופיה: [יד] כחשבת:

נושא
לימא מתני' דלא כר' שמעון: מנחה שנעשתה שלא לשמה - המשנתנו: כשרה אבל לא עלו לבעלים לשם חובה
וב"ר: גם עולים לבעלים לשם חובה

מבנה
① ② [illegible]
[illegible]
ר' אשי (ניתוח הסתירה בר"שמעון)
[illegible]

מבנה
"בא מתניתין"
[illegible]
כר"ש אליבא רבה ורבא

נושא (דף ג:)
[illegible]
לשם חובה
[illegible]

מבנה (דף ג:)
I - III
"לא קשיא"
רבה רבא ור' אשי
מיישבים הסתירה בר"ש

נושא (הסוגיא דף ג:)
[illegible]
שמחשבה שניכר גם שהוא מכזב
אינה מחשבה כגון
שאומר שהוא
מתכוין [illegible]
מוכיחים שהוא
עושה [illegible] אחר.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
שמעשיו מוכיחין
שהוא עושה דבר
אחר

*סוגיא דף ג:
[illegible]